

Szűcs Tímea: Recenzió „Váradi Judit: Hogyan neveljük értő közönséget a komolyzenének” művéről

„Megismertetni, megszerettetni a szomjas lélekkel a zene nagy alkotásait, melyek gyakran oly egyszerű eszközökkel hozzáférhetőek. Megmutatni millióknak az igazi zenét, s azzal boldogabbá és jobbakká tenni őket” – kezdi a szerző Kodály (1964) gondolataival munkáját. Ez a mottó jól kifejezi az egész könyv célját, megkeresni a mai világban azokat a lehetőségeket, amelyek segítségével zeneszerető és zeneértő embereket nevelhetünk az iskolában. Ennek egyik lehetősége, ha már gyermekkorban megismertetjük a diákokkal a hangversenytermek világát és hangulatát, hiszen ezek az élmények hozhatják be idősebb korában a komolyzenei hangversenyekre.

Váradi Judit e téma iránti elkötelezettsége már korábbi publikációiból is látszik (Egy hangverseny varázsa, Felmérés a kulturális rendezvények látogatottságáról, valamint a gyermekek zenei ízlésére ható tényezőkről és zenei ízlésvilágukról stb.).

Aktuális és időszerű ez a téma, hiszen azt tapasztaljuk, hogy nagyon kevesen járnak komolyzenei hangversenyekre, és a felmérések azt is megmutatják, hogy elsősorban az érettebb korosztály látogatja a koncerteket, a fiatalok egy előző kor letűnő eseményét látják benne. A szerző felismerte és magáénak érzi a Kodály Zoltán által korábban megfogalmazott gondolatot: *„Ha a legfogékonyabb korban, a 6-ik és 16-ik év közt egyszer sem járja át a gyermeket a nagy zene éltető árama: akkor később már alig fog rajta. Sokszor egyetlen élmény egész életre megnyitja a fiatal lelket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszerezni az iskola feladata”* (Kodály 1975).

Váradi Judit 2001 óta szervez zenei ismeretterjesztő előadásokat Debrecenben általános és középiskolások számára és azon dolgozik, hogyan lehetne megszerettetni a komolyzenét a felnövekvő ifjúsággal. A könyvében is erre keresi a választ.

A könyv kilenc fejezetből épül fel, az 1-5. fejezet elméleti, a 6-8. fejezet empirikus részeket tartalmaz. Az elején található tartalmi ismertető rendkívül hasznos segítséget nyújt az olvasónak, mert segít eligazodni és átlátni a könyv felépítését és témáit.

A fejezetek logiko-empirikus sorrendben követik egymást. Az elméleti részben a zene szerepének történeti áttekintését olvashatjuk a különböző történelmi korokban, emellett betekintést nyerhetünk az intézményes ének-zene- és zenetanítás kialakulásának folyamatába. Ehhez kapcsolódva elmaradhatatlan a Kodály-koncepció jelentőségének, problémáinak taglalása és a zenei életben jelentős szerepet betöltő személyek véleményének bemutatása a témáról.

Több hazai és nemzetközi kutatás foglalkozik a zenetanulás transzfer hatásaival, azonban nem mindenki számára elérhető ez az extrakurrikuláris tevékenység. A jól előkészített zenehallgatás viszont minden tanuló számára élményt adhat mind az énekórákon, mind a hangverseny látogatások alkalmával. Ezért is érzi szívügyének a szerző az ifjúsági hangversenyek megszervezését és terjesztését. Az élő és gépi zene nyújtotta élmények közti különbségekről szóló kutatás során is kiderült, hogy az élő zene nagyobb hatással van a hallgatóságra, mint a felvételtől meghallgatott zenedarab – olvashatjuk a könyvben –, ami ismét alátámasztja az élő zene jelentőségét.

A gyermekek zenei kultúrájára számos befolyásoló tényező hat (család, iskola, tömegkommunikáció, társak, iskolán kívüli zenetanulás), amelyek jobban vagy kevésbé, de hatással lehetnek a gyermekek zenei ízlésének fejlődésére. Azt is megállapítja a szerző, hogy a gyermekek sajnos egyre kevésbé nyitottak a komolyzene felé, és ezt az ének-órákon is észre lehet venni.

Az empirikus rész kérdőíveinek (SPSS alapú) elemzései alapján kiderül, hogy összességében kielégítő a zenei képzés intézményrendszere alsó tagozatos szinten és meghatározó szerepe van az ifjúsági hangversenyeknek is, hiszen a gyermekek nagy része így az iskolai szervezésű kulturális eseményekre jut el. Azért fontosak ezek az események, mert ahogy a szerző kutatásában a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet főigazgatója, Erdei Péter nyilatkozta: *„Tudjuk nagyon jól, hogy felnőtt korban csak azok a hatások maradnak meghatározóak és irányt adóak az ember életében, amelyeket már fiatal korban begyűjtött, illetve az iskolás korban szerzett élmények, indíttatások azok, amelyek egész életre kihatnak”.*

Egészen újszerűen, a piaci szempontoknak megfelelően közelíti meg a szerző az ifjúsági hangverseny látogatások résztvevőit, szervezőit és a fejlesztés lehetőségeit. Részletesen olvashatunk arról is, hogy milyen feladatokkal kell megküzdenie a hangverseny szervezőknek (termék, ár, helyszín, promóció), és egy konkrét példán keresztül érzékelhetjük, milyen szempontokat vesznek figyelembe, mennyire alapos tervezés szükséges ahhoz, hogy ezek az ifjúsági hangversenyek megvalósuljanak.

A témák kifejtése során objektíven, tárgyilagosan érvel a szerző, a célja nem a meggyőzés, hanem a megismertetés. A bőséges felhasznált szakirodalom – magyar, angol és német nyelven egyaránt – mutatja, hogy alaposan és céltudatosan járta körül minden témáját. A témák kifejtése során a szakirodalomban található több nézet összefoglalása jellemzi. A könyv szerkezete teljes, arányos, stílusa olvasmányos és szakszerű. A téma aktuális, problémaközpontú és a szerző a munkája során bizonyítja, hogy nem csak a zenész társadalom számára fontos.

Várad Judit a zene és zenehallgatás előnyeinek felsorakoztatásával, a mai zenei életben tapasztalható problémák feltárásával felhívja az olvasók figyelmét a cselekvésre, hogy ne múzeummal váljon a hangversenyterem, hanem fiatalos, lendülettől pezsgő, élettel teli, ünnepi helyszínné. Így válik a zene élménnyé, és a zenei képzés élménypedagógiává.